

FRANCUSKIE OBOZY INTERNOWANIA (1938-1946)

Denis Peschanski

Pomiędzy listopadem 1938 a majem 1946 r., w licznych francuskich obozach internowania zamkniętych zostało 600 000 osób. To masowe zjawisko oparte było na ustawie, która pozwalała internować osoby nie za przestępstwa czy zbrodnie, które popełniły, ale za potencjalne zagrożenie, jakie mogą stanowić dla państwa.

Internowanie administracyjne stosowane w kilku ustrojach odpowiada kolejno różnym celom. Od listopada 1938 do klęski na wiosnę 1940 r., wpisuje się ono w działania nadzwyczajne. Wobec wzrostu zagrożenia podejmowane są działania nadzwyczajne, które mają trwać tyle, ile trwa sytuacja nadzwyczajna. Ksenofobia przekazywana przez państwo, strach przed „czerwonym z Hiszpanii” czy Niemcem - szpiegiem z założenia, odzwierciedlają deformację systemu. Niemniej jest różnica w naturze polityki prowadzonej po klęsce. Do lata 1942 r. internowanie jest początkowo sprawą Vichy i wpisuje się w działania wykluczające. Dla reżimu Vichy jedną z dróg wyjścia z kryzysu było wykluczenie elementów „nieczystych” odpowiedzialnych za klęskę – Żyda, komunisty, cudzoziemca. Wtedy właśnie obozy internowania stają się jednym z uprzywilejowanych narzędzi stosowanych w polityce wykluczenia przez reżim Vichy. Od wiosny 1942 r. u steru, zarówno na północy jak i na południu, są Niemcy i to oni wpisują obozy internowania w politykę deportacji, a w przypadku Żydów – eksterminacji. Symbolem tej polityki jest obóz przejściowy w Drancy. Internowanie administracyjne nie znika wraz z wyzwoleniem. Wojna trwa nadal, na porządku dziennym są czystki. Ale powracamy do polityki nadzwyczajnej. Obozy internowania stają się wówczas narzędziem w służbie państwa w sytuacji nadzwyczajnej i tymczasowej.

Po wyjściu z obozu ostatniego internowanego zaczyna się długa historia obozów bez uwzględnienia pamięci o internowaniu. Dzisiaj przywracana jest pamięć o internowaniu, ale nie ma już fizycznych śladów obozów. Jest to pamięć bez obozów.

Denis Peschanski jest kierownikiem badań w ośrodku CNRS i specjalistą w temacie Francji czasów wojny. Wydał wiele prac i artykułów na temat Państwa Francuskiego (Vichy), ruchu oporu, represji, jak *La France des camps* (*Francja obozów*) (Gallimard, 2002) i *Les étrangers dans la Résistance* (*Cudzoziemcy w ruchu oporu*) (L'Atelier, 2002). Jest autorem licznych filmów, m.in. *La Traque de l’Affiche rouge* (*Nagonka na partyzantów z Czerwonego Plakatu*) (France 2, 2007) i *Maréchal nous voilà ?* (*Marszałku, oto jesteśmy?*) (France 2, 2008).